

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı: 13673
Tarih: 01.02.2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 01/07/2021 14:35
Sayı: E--120.10-
0836705

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye ciddi bir üniversite sorunu yaşıyor ancak bu sorunun kaynağının yükseköğretimin kamu kaynaklarıyla finanse edilmesi olduğunu söylemek güç. Üniversitelerin finansal kaynakları ve bu kaynakların nasıl harcandığı sorunun önemli bir parçası. Kamu kaynaklarıyla başarılı üniversiteler yaratmak ve üniversiteyi topluma faydalı hale getirmek mümkün. Ancak bunun için yapılması gereken, tüm sosyal hayatı devlet kontrolü altına sokmak ve kamu hizmetlerini dahi özelleştirmek gibi iki uç arasında savrulmak yerine ülkenin şartlarını göz önüne alan ve kamu yararını gözeten spesifik politikaları savunmaktır. Bu vesileyle özel ve devlet üniversitesi ayrımının ortadan kaldırılması ve eğitimin kamu kaynaklarıyla eşit koşullarda ücretsiz yapılması elzemdir. İkili bir eğitim sisteminin mevcut olduğu ve YÖK gibi bir kurumun üniversitelerin özerkliğine aykırılık teşkil ettiği koşullarda bilimsel bir eğitim sisteminin inşa edilmesi mümkün değildir. Üniversitelerde yaşanan sorunların, özel ve devlet üniversitesi ayrımının yarattığı eşitsizliğin ortadan kaldırılması, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, YÖK gibi bir kurumun varlığının ortadan kaldırılması amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci İhtüzüğün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Av. Abdullah Koç
HDP Ağrı Milletvekili

ÖZET GEREKÇE

Bir yanda ücretsiz/ucuz üniversite eğitimi ve kamu kaynaklarının üniversite öğrencilerinin yaşam şartlarının kolaylaştırılması için kullanılması bir kamu hizmeti olarak savunulurken; diğer yanda bunu kamu kaynaklarının verimsiz kullanımı ve vergi mükelleflerine yönelik bir haksızlık olarak görenler var. Yine aynı bağlamda tartışılan devlet üniversitelerinin özelleştirilmesi önerisi de benzer çekincelerle ve Türkiye'de üniversite sisteminin kronikleşmiş sorunlarına bir çözüm olarak sıklıkla dile getiriliyor. Son yıllarda üniversite sayısının artması ve yükseköğretimin giderek daha ulaşılabilir hale gelmesine karşın Türkiye'nin üniversite sistemi çok ciddi bir çıkmaz içerisinde. Üniversitenin ulaşılabilir hale gelmesi iddia edildiği gibi bilimde, teknolojide, yeni iş alanları yaratılmasında ve kalifiye insan yetiştirilmesinde büyük atılımlar yapılmasını sağlamadığı gibi verilen eğitimin ve üretilen bilimsel çıktıların kalitesi de istikrarlı bir şekilde düşüyor. Bunun altında yatan sebepler arasından genel toplumsal sorunlarımızın bir yansıması olarak, kısır siyasi ve kişisel çekişmeler, adam kayırmacılık ve kalitesiz yönetim öne çıkıyor.

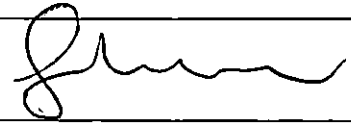
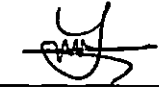
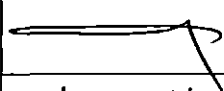
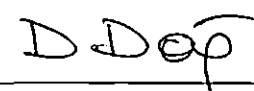
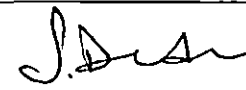
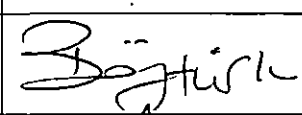
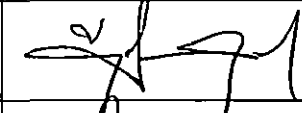
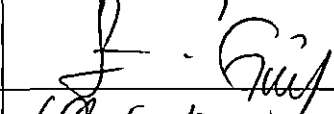
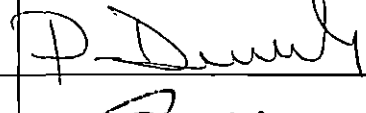
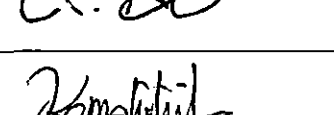
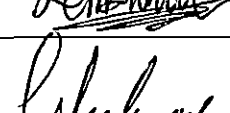
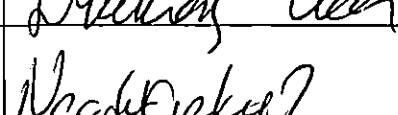
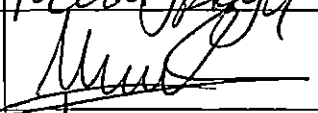
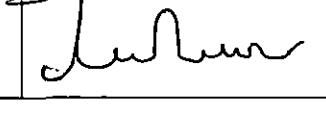
Üniversite sisteminin özelleştirilmesi ve ücretli hale getirilmesi, özellikle Amerikan üniversitelerinin kalite ve başarısına atıfla bu sorunlara çözüm olarak sunuluyor. Üniversite eğitiminin kamu tarafından -yani vergilerle- finanse edilmesine karşı argümanlar pek çok gerekçeye dayandırılmakla birlikte temel olarak iki ana sav bulunuyor. Daha genel ve neoliberal

anlayışa dayanan argümanlar, yükseköğretimin topluma genel katkısının kısıtlı olması sebebiyle, mali bedeli toplumun geneline yayılan ücretsiz üniversite eğitiminin, kamu kaynaklarının verimsiz kullanımına yol açtığı gerekçesine dayanıyor. Ülke özelinde ise, devlet kontrolünün iyi bir üniversite için vazgeçilmez olan özgürlük ortamı ve kaliteli yönetimi ortadan kaldırdığı savunuluyor. Her iki argüman da oldukça kayda değer ve önemli noktalara değiniyor. Ancak, üniversitelerin özelleştirilmesinin tüm sorunlara bir çözüm olarak sunulması hem ülkenin kendine özgü sorunlarının bir kısmını göz ardı ediyor hem de halihazırda çok ciddi sorunlarla boğuşmakta olan Amerikan sistemine odaklanırken dünyanın başka yerlerinde çok başarılı sonuçlar veren ücretsiz/ucuz kamu üniversitesi örneklerini görmezden geliyor.

GEREKÇE

Üniversite eğitiminin serbest pazar şartları altında özel sektör tarafından sağlanması verimlilik adına cazip bir seçenek gibi görünse de beraberinde önemli ekonomik ve toplumsal sorunlar getiriyor. Yüksek eğitim ücretleri hem üniversitenin belirli ekonomik seviyenin üzerindeki öğrencilere özgü ayrıcalıklı bir alana dönüşmesine sebep olarak dikey sosyal mobilitiyi kısıtlıyor hem de bu döngüyü kırabilmek için kullanılan krediler ve bireysel borçlanma nedeniyle ekonomi üzerindeki yükü artırıyor. Bu problemler üniversite ücretlerinin oldukça yüksek olduğu ABD ve Britanya'da da son yıllarda ciddi şekilde hissedilmeye ve neoliberalizmin çok güçlü olduğu bu ülkelerde dahi ciddi şekilde tartışılmaya başlandı. Bunlara ek olarak, kamu kaynaklarıyla sağlanan yaygınlaşmış üniversite eğitiminin iş gücünün verimliliğini ve uzmanlaşmayı artırmak gibi ekonomik; toplumun kültürel seviyesini ve yurttaşlık bilincini artırmak gibi sosyal faydalarını da göz önünde bulundurmamak gerek.

Tabii ki bu faydaların teorik olduğunu söylemek mümkün ve ülkede devlet üniversitelerinde ücretsiz olan yüksek eğitimin bu sonuçları doğurmadığı aşikâr. Ancak unutmamak gerek ki, özel üniversiteye dayalı sistemden beklenen faydalar da aynı derecede teorik varsayımlara dayanıyor. ABD'de yüksek ücretli özel üniversitelerin başarısına vurgu yapıp Kıta Avrupası ve özellikle İskandinavya'da ücretsiz ya da çok cüzi eğitim harçları alan üniversitelerin bu toplumlara yaptığı katkıyı görmezden gelmek haksızlık olacaktır. Bu noktada en mantıklı çıkarım, Türkiye bağlamından kopuk, basit ama tüm sorunları giderecek sloganvari çözüm önerileriyle bir yere varılamayacağıdır. Türkiye'deki devlet-özel sektör ilişkilerini ve mevcut özel üniversitelerin durumunu göz önüne aldığımızda, söz konusu iyileşmelerin yükseköğretimi serbest pazar anlayışına teslim ederek sağlanabileceğini ummak da fazlaca iyimser bir beklenti olacaktır. Özel üniversite kavramını kullanmak dahi oldukça sıkıntılı, zira Türkiye'de resmî olarak yalnızca devlet ve vakıf üniversiteleri var. Batıdaki üniversitelerde "Endowment" sistemi hem kamu hem özel üniversiteler için önemli bir öz kaynak oluşturuyor ve çok ciddi şekilde denetleniyor. Bizim vakıf üniversitelerimiz ise, birkaç istisna hariç, zenginlerin yasadaki açıklardan ve vergi muafiyetlerinden faydalanarak açtıkları yeni gelir kapıları durumunda. Üniversitelerde yaşanan sorunların, özel ve devlet üniversitesi ayrımının yarattığı eşitsizliğin ortadan kaldırılması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulması elzemdir.

1	FATMA KURTULAN	MERSİN	
2	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
3	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
4	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	
5	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
6	MURAT SARISAÇ	VAN	
7	SAİT DEDE	HAKKARİ	
8	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
9	HİŞYAR ÖZSOY	DİYARBAKIR	
10	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
11	OYA ERSOY	İSTANBUL	
12	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	
13	PERO DUNDAR	MARDİN	
14	DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR	AĞRI	
15	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	
16	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	
17	FELEKNAS UCA	BATMAN	
18	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
19	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	
20	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	